

**ВАЗОРАТИ ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБЇ ВА МАКТАБИИ ҶУМҲУРИИ
ЎЗБЕКИСТОН МАРКАЗИ ИЛМӢ-АМАЛИИ МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ ВА
БАҲОДИҲИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ НАЗДИ АГЕНТИИ МУАССАСАҲОИ
ТАЪЛИМИИ ИХТИСОСӢФТА**

**СПЕЦИФИКАТСИЯИ СУПОРИШҲОИ ТЕСТӢ АЗ ФАНИ ЗАБОН ВА
АДАБИӢТИ ТОЧИК ОИД БА АТТЕСТАТСИЯИ КАДРҲОИ
ОМУӢГОРОНИ МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТО МАКТАБӢ,
МИӢНАИ УМУМӢ ВА ҒАЙРИ МАКТАБӢ**

Тошканд-2026

СПЕТСИФИКАТСИЯИ СУПОРИШҶОИ ТЕСТӢ АЗ ФАННИ ЗАБОН ВА АДАБИӢТИ ТОЧИК ОИД БА АТТЕСТАТСИЯИ КАДРҶОИ ОМУӢЗГОРОНИ МУАССИСАҶОИ ТАЪЛИМИИ ТО МАКТАБӢ, МИӢНАИ УМУМӢ ВА ҶАЙРИ МАКТАБӢ

Спетсификатсияи мазкур талаботро ба мундариҷа, ҳаҷм, намуд, шакл, меъёрҳои арзбӣ ва тартиби гузаронидани супоришҳои санҷишиё, ки дар санҷиши таҳассусӣ барои сертификатсияи омузгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ аз фанни забони модарӣ ва адабиёт истифода мешаванд, инъикос меёбад.

Принсипҳои умумӣ

Мақсади баҳогузорӣ – арзбӣи ҳамаҷонибаи дониши назаррас, малакаҳои амалӣ ва қобилияти хонандагон дар соҳаҳои забони модарӣ ва адабиёт мебошад. Дар асоси натиҷаҳои ин баҳогузорӣ дар мақсади таъмини асоснок кардашудаи қарорҳои доир ба аттестатсияи ходимони педагогӣ қабулкардашуда дар ҳар як ҷабҳаҳои баҳогузорӣ принсипҳои асоснокӣ, боваринокӣ, адолат ва шаффофино таъмин менамудан.

II. Асосҳои меъёрӣ

1. Фармони Президенти Ҷумҳурии Ёзбекистон № ПФ-79 аз 26 майи соли 2023 «Дар бораи ҷораҳои ташкили самараноки ғаъолияти Вазорати таълими томактабӣ ва мактабӣ ва ташкилотҳои дохили системаи он»

2. Қарори Девони Вазирон № 572 аз 17 сентябри соли 2021 "Дар бораи ҷораҳои такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва беруназмактабӣ"

3. Қарори № 692-и Девони Вазирони Ҷумҳурии Ёзбекистон аз 29 декабри соли 2023 «Дар бораи ворид намудани тағйирот ва иловаҳо ба Қарори № 572-и Девони Вазирони Ҷумҳурии Ёзбекистон аз 17 сентябри соли 2021 “Дар бораи ҷораҳои такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва беруназмактабӣ» дар робита бо такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва беруназмактабӣ”.

III. Доираи баҳогузорӣ:

Барои омузгорони фанни забони модарӣ ва адабиёт аз фанни мутахассиси 35 то, стандарти касбӣ 5 то, маҳорати педагогӣ 10то, ҳамагӣ 50 то тест супориши санҷишӣ пешниҳод шудааст ва барои иҷрои умумии супориши санҷишӣ 105 дақиқа вақт дода мешавад. Супоришҳои санҷишии пӯшида истифода мешаванд (супоришҳои санҷишиё, ки як ҷавоби дурустро талаб мекунанд (Y1), супоришҳои санҷишиё, ки мутобиқсозиро талаб мекунанд (Y2) ва супоришҳои санҷишиё, ки пайдарпайиро талаб мекунанд (Y3). Тақсимои супоришҳои санҷишӣ аз рӯи самти мундариҷа ва дониш ва малакаҳои арзбӣшуда дар ҷадвали зер нишон дода шудааст:

Тақсимои саволҳои санҷишӣ аз рӯи соҳаи мундариҷа ва донишу малакаҳои баҳодиханда

Соҳаи мазмун	Дониш ва маҳоратҳо	Шумо раи тестҳо
1.ЗАБОНИ ТОЧИКӢ		20 та
1.1. Саводомӯзии хондан (саволҳои 1 – 5)		
Хондан ва фаҳмидани матни илмӣ-оммавӣ	<ul style="list-style-type: none"> - Фикри асосӣ, мақсад ва аудиторияи матн, инчунин мавқеи муаллифро муайян намудан; - муттаҳидсозӣ ва ҷамъбасти маълумоти шифоҳӣ ва визуалӣ; - Шарҳдиҳӣ, муқоиса ва ҷамъбасти маълумот; - Фарқ намудани факт ва фикри матн; - Фаҳмидани пайларнайии ҷараёнҳо ва сабабу оқибат; - таҳлили сохтори матн ва фаҳмидани муносибатҳои байни қисмҳои матн; 	5 та
1.2. Истифодаи амалии забон (саволҳои 6 – 13)		
Талаффуз ва имло	<ul style="list-style-type: none"> - Донишдони талаффуз ва имлои ҳарфҳо, асосҳо ва пасвандҳо; - донишдони қоидаҳои ҷамъ, ҷудокунӣ ва бо тире навиштан; - донишдони истифода бурда тавонистани имлои ҳарфи калон ва қоидаҳои тарзи навишти он; - Дигаргуниҳои фонетики(зиёдшавии овоз, ивазшавӣ ва афтидан-ро фарқ карда тавонистан; 	3 та
Пунктуатсия	қобилияти дуруст истифода бурдани аломатҳои пунктуатсионӣ (аломатҳои савол, нидо, нуқта; вергул, тире, ду нуқта; нуқтавергул, қавс, аломатҳои нохунак) дар нутқи хаттӣ;	2 та
Услубиёт	<ul style="list-style-type: none"> - фаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст истифода бурдани маъно ва вазифаи пасвандҳо; - фаҳмидани маъно ва вазифаи калимаҳои дар матн буда, фарқ карда тавонистан ва дуруст истифода бурдан; - фаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст татбиқ кардани маъно ва вазифаи пайвандакҳо дар матн; - интихоби намунаҳои нутқи ба вазъияти додашуда мувофиқ; 	3 та
1.3. Назарияи забон ва таҳлили лингвистик (саволҳои 14 – 20)		

<p>Таҳлили лингвистикӣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - матнро дар асоси меъёрҳои фонетикии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - таҳлили матн дар асоси меъёрҳои лексикии забони адабии ҳозираи тоҷикӣ; - матнро дар асоси меъёрҳои морфемии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - матнро дар асоси меъёрҳои сарфии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - матнро дар асоси меъёрҳои наҳвии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан. 	<p>7 та</p>
<p>2.АДАБИЁТ</p>		<p>15 та</p>
<p>2.1. Таҳлили матни бадеӣ (саволҳои 21 – 35)</p>		
<p>Таҳлили матни бадеӣ (наسر, драма)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - фаҳмидани мазмуни умумии порча -фаҳмидани фикрҳо, гояҳои норавшан гуфташуда -муайян намудани хусусиятҳои жанр ва навъи адабии порча - хусусиятҳои услуби муаллифро таҳлил кардан -воситаҳои бадеиро пайдо кардан, мақсад ва таъсири онҳоро ба хонанда таҳлил кардан - дар асоси порча ба образҳо таъриф додан 	<p>5 та</p>
<p>2.2. Таърихи адабиёт (саволҳои 26 – 33)</p>		
<p>Адабиёти миллӣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - фаҳмидан, таҳлил ва баҳодиҳии намунаҳои санъати шифоҳии халқии тоҷик, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст. - намунаҳои шеърӣ тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. - намунаҳои насри тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. - намунаҳои драмаи тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. 	<p>6 та</p>

Адабиёти ҷаҳон	<p>- асарҳои эпикӣ ва драмавӣ, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳон мақоми муҳимро ишғол мекунанд ва ба барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан.</p> <p>- асарҳои лирикие, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳонӣ нақши муҳим дарад дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан.</p>	2 та
2.3. Назарияи адабиёт ва таҳлили бадеӣ (саволҳои 34 – 35)		
Таҳлили лирикаи классикӣ	<p>- муайян намудани жанр, вазн ва қофияи асар; - дарки тасвирҳо ва рамзҳо дар; - таҳлили санъатҳои бадеӣ/бадеӣ;</p>	2 та

Талабот ба матнҳое, ки ҳангоми таҳияи супоришҳои тестӣ истифода мешаванд, дар ҷадвали зер инъикос ёфтаанд:

Ҷадвали 2

Т/р	Матнҳо	Талабҳои мазмун	Талабҳои ҳаҷм
1	Матни илмӣ-оммавӣ	<p><i>Матни илмӣ оммавӣ, ки бо услуби академӣ навишта шудааст, ба соҳаи мушаххас бахшида шудааст, барои аудиторияи васеъ (ғайримутахассис) пешбинӣ шудааст ва дорои унсурҳои графикӣ мебошад (барои докталаби имтиҳон ношинос аст, дар китобҳои дарсии ҷорӣ дохил карда нашудааст).</i></p>	350-500 калима
2	Матни бадеӣ (наср, драма)	<p><i>Матни адабӣ (порчае аз асари насрӣ ё драмавӣ), ки бо забони тоҷикӣ навишта шудааст (ё тарҷума шудааст) (барои докталаби имтиҳон ношинос аст, дар китобҳои дарсии ҷорӣ дохил нашудааст)</i></p>	350-500 калима

Тақсимои супоришҳои тестӣ аз рӯи соҳаи мазмун ва донишхову малакаҳои баҳогузоришаванда, ки аз стандар Саволҳои ҳои касбӣ ва маҳорати педагогӣ тартиб дода мешаванд.

Ҷадвали 3

1. СТАНДАРТИ КАСБӢ (Саволҳои 36 – 40)	5 та
--	-------------

<p>1.1. Стандартҳои касбӣ</p>	<p>– дониستاني стандартҳои касбии омӯзгор (банақшагирии раванди таълим, таъмин намудани самаранокии таълим, баҳогузори ба дараҷаи азхудкунии дониш ва пешниҳод намудани бозхурд (алоқаи баргашт), ташкил кардани фаъолияти тарбиявӣ, фароҳам овардан ва таъмин намудани муҳити беҳатару рушддиҳандаи таълим, худрушддиҳӣ ва рушди касбӣ, ҳамкорӣ бо ҳамкасбон ва падару модари таълимгирандагон) ва тавонистани истифодаи онҳо дар вазъиятҳои педагогӣ.</p>	<p>5</p>
<p>2. МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ (Саволҳои 41 – 50)</p>		<p>10 та</p>
<p>2.1. Педагогикаи умумӣ</p>	<p>– Дониستاني асосҳои ва муносибатҳои педагогика, дидактика, тарбия ва психологияи ҷавонон ва тавонистани интиҳоби мувофиқ ба вазъи додасуда;</p> <p>– Дониستاني принципҳои педагогика (огоҳона ва фаъолиятмандӣ, намоёнӣ, систематикӣ ва мунтазамӣ, илмӣ будан, ягонагии назария ва амалиёт ва ғайра) ва тавонистани интиҳоби мувофиқ ба вазъи додасуда;</p> <p>– Дониستاني тарбия ва намудҳои он, фарқгузори кардани онҳо ва тавонистани интиҳоби мувофиқ ба вазъи додасуда;</p> <p>– Дониستاني дарс ва намудҳои он, банақшагири ва ташкил кардани дарс ва истифодаи равишҳои идоракунии синф дар вазъиятҳои мушаххас;</p> <p>– Дониستاني ҳуқуқ ва вазифаҳои роҳбари синф, тавонистани кор бо ҳуҷҷатҳои синф, риояи тартиби дурусти ҳуҷҷатдорӣ, шаклдиҳӣ дурусти ҷамоаи синф, риояи қоидаҳои этикаи педагогӣ дар муколама, интиҳоби шаклҳои самараноки ҳамкорӣ бо падару модарон ва истифодаи муносибтарин равишҳои стратегӣ дар вазъиятҳои мушкӣ.;</p> <p>– Дониستاني асосҳои этикаи педагогӣ, нутқ, техника, эҷодкорӣ, одоби педагогӣ, дониши касбӣ, компетентӣ, фарҳанги муколама, ҳунари рафтор, назокат, креативият, рефлексия ва рушди касбӣ ва тавонистани интиҳоби мувофиқ ба вазъи додасуда;</p> <p>– Дониستاني қобилиятҳои педагогӣ ва намудҳои он (қобилияти дидактикӣ, қобилияти академӣ, қобилияти персептив-педагогӣ, фарҳанги нутқ, қобилияти ташкилотчӣ, қобилияти коммуникативӣ, қобилияти авторитарӣ ва ғайра) ва тавонистани истифодаи онҳо дар вазъиятҳои мушаххас;</p> <p>– Дониستاني технологияи таълим (таълим дар асоси лоиҳа, таълим дар ҳолатҳои мушкӣ, таълим ҳамкорона, таълим эвристикӣ, таълим бо равонагӣ ба шахс, таълим интерфаол, таълим дифференсиалӣ, таълим интегралӣ, таълим бо усули бозӣ, таълим инклюзивӣ ва ғайра) ва тавонистани интиҳоби мувофиқ ба вазъиятҳо;</p>	<p>7</p>
<p>2.2. Методикаи таълим</p>	<p>– Дониستاني равишҳо, методика ва технологияи таълим дар доираи соҳаи фанӣ;</p> <p>– Фарқгузори кардани усулҳо ва методҳои таълим дар соҳаи фанӣ ва интиҳоби мувофиқ ба вазъи додасуда;</p> <p>– Баҳогузори ба қарорҳои қабулшуда оид ба вазъи таълимӣ дар доираи соҳаи фанӣ;</p>	<p>3</p>

Тақсимоти малакаҳои маърифатӣ

ҷадвали 4

Т/г	Дарачаи маърифатӣ	Изоҳ	Шумораи тест
1	Доништан	Маълумотҳои назарӣ, истилоҳҳо, қоидаҳо ва мафҳумҳои доир ба фанро дар хотир нигоҳ доштан, мазмуни он, мақсад ва истифодабарии онро дарк намудан.	8
2	Истифода бурдан	Қобилияти татбиқи дониш, мафҳумҳо ва тартибот дар контекстҳои нав (ношинос)	35
3	Мулоҳиза намудан	Муқоиса кунед, таҳлил кунед, хулосабарорӣ кунед аз далелҳо ва ақидаҳо хулоса бароред	7

IV. Мезони баҳогузорӣ

Барои ҳисоб кардани санчиш умумии тестӣ, ба ҳар як ҷавоби дуруст 2 ҳол дода мешавад ва ба ҳар ҷавоби нодуруст 0 ҳол. Супоришҳои тестӣ ҳамагӣ бо 100 балл баҳогузорӣ мешавад.

V. Тартиби санчиш

Воситаҳои манъшуда: Истифодаи телефонҳои мобилӣ, соатҳои ақлнок, планшетҳо ё қайдҳои электронӣ ҳангоми имтиҳон қатъиян манъ аст.

Ахлоқ ва интизом: Нусхабардорӣ, дархост ё додани кӯмак, сӯхбат ҳангоми тест, бе иҷозат баромадан ва ғайра манъ аст.

Вақте ки назоратчи қоидавайронкуниро муайян мекунад, онро расмӣ мекунад, номзадро аз тест хорич мекунад ва натиҷаро бекор мекунад.

VI. Адабиёти асосии тавсияшаванда:

Забони модарӣ:

1. Забони тоҷикӣ синфи 5, Таваккал Чориев, нашриёти “Ўзбекистон” 2024
2. Забони тоҷикӣ синфи 6, Таваккал Чориев нашриёти “Тошкент», 2022
3. Забони тоҷикӣ синфи 7, Таваккал Чориев нашриёти “Тошкент», 2022
4. Забони тоҷикӣ синфи 8, Ш.Валматов, Таваккал Чориев. Ғафур Ғулом, 2025
5. Забони тоҷикӣ синфи 9, Ғ.Раҳимкулов, Т.Чориев нашриёти Ғафур Ғулом, 2025
6. Забони тоҷикӣ синфи 10, Таваккал Чориев, М.Кабилов, С.Маҷитова, нашриёти “Тошкент», 2022.
7. Забони тоҷикӣ 11- sinf, М.Кабилов ва б. NMIU бо номи Чўлпон, 2018

Адабиёт

1. Адабиёт синфи 5, Ҷ.Эшонкулов, А.Шерназаров нашриёти “Ўзбекистон”, 2024
2. Адабиёт синфи 6, И.Эшонкулов, Ҷ.Эшонкулов, Р.Абдуллаев. нашриёти «Тошкент» 2022.
3. Адабиёт синфи 7, Ҷ.Эшонкулов, С.Хўчакулов ва б. Нашриёти «Тошкент», 2022.
4. Адабиёт синфи 8, Ҷ.Эшонкулов, И.Эшонкулов, А.Шерназаров. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025
5. Адабиёт синфи 9, Ҷ.Эшонкулов, С.Хўчакулов ва б. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025.
6. Адабиёт синфи 10, Ҷ.Ҳамроев, Х.Мирзоев, нашриёти «Тошкент», 2022.
7. Адабиёт синфи 11, Ҷ.Ҳамроев ва б. NMIU бо номи Чўлпон, 2018.

Адабиётҳои иловагӣ (пурра хонда мешавад)

1. Садриддин Айни. “Мақтаби кўҳна”
2. Фазлиддин Муҳаммадиев. “Рўзи дафни усто Оқил”
3. Убайди Зоконӣ. “Мушу гурба”
4. Абдураҳмони Ҷомӣ. “Баҳорристон”
5. Мирзо Турсунзода “Қиссаи Ҳиндустон”
6. Унсурулмаоли Кайковус “Қобуснома”
7. Сотим Улуғзода. “Фирдавсӣ”
8. Садриддин Айни. “Марги судхўр”
9. Фазлиддин Муҳаммадиева. “Одамони кўҳна”
10. Ҷалол Иқромӣ. “Духтари оташ”

VII. Манбаҳо оид ба маҳорати педагогӣ ва стандартҳои касбӣ

1. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. Tolipov O., Ro‘ziyeva D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Innovatsiya-ziyo” nashriyoti, 2019. – 276 b.
4. Umumiy o‘rta ta’lim maktab o‘qituvchisi kasb standarti.

** Эзоҳ: Мазмуни супоришҳои тестӣ бо мазмун, принцип ва равишҳои, ки дар адабиётҳои тавсияшуда оварда шудаанд, мутобиқ карда мешавад, аммо супоришҳои тестӣ мустақиман аз манбаъҳо гирифта намешаванд. Дар раванди омодагӣ ба санҷиши малака, адабиётҳои тавсияшуда бешитар ҳамчун сарчашмаи хотиррасонкунӣ хизмат намеkunанд, балки барои мустақкам кардани тайёрии умумии касбӣ равона шудаанд.*